

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 5 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju „SLOVENC“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . 5 " — "
" četrt leta . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za celo leto . . . 6 gl. — kr.;
" pol leta . . . 3 " — "
" četrt leta . . . 1 " 50 "

(Zarad malega spremena menda nam ne
bo nihče za zlo vzela, ker očitno mi ne bomo
nobenega dobička imeli, ampak želimo le mno-
gim s tem vstreti. Za vsak stan posebej nam iz
mnogih vzrokov ni mogoče posebne cene delati.)

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih
nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,

Stari trg, hiš. šte. 16.

Kako naj se duhoven peča s politiko?

(Dalje.)

II.

Kje naj bode duhoven politično delaven?
Odgovor bo lahek: Povsod, kjer se strinja z
njegovim stanom in kjer more koristiti svoji
sveti reči. Delati mora toraj v cerkvi in zunaj
cerkve.

V cerkvi vpliva s prižnice. Kako mnogo-
tero trudijo se liberalci, da bi mu vzeli vso
priložnost s prižnice pečati se s politiko! Že
to kaže, kako nevarno je liberalni sodergo po-
dučevanje ljudstva iz lece. Morda vprašal bo
tudi kdo drugi: Da, kako strinja se politizi-
ranje s pridigovanjem? O prav izvrstno! Du-
hoven podučuje ljudstvo o razodetih resnicah
krščanskih, o načelih katoliškega prava; a to
ne sme govoriti tako splošno, tako občno,
drugače ne bi koristilo; ampak on mora se
ozirati na fakične razmere, na posebne po-
trebe svojih poslušalcev. On mora se ozirati
na zmote in nevarnosti svojega časa, kakor
so to storili že sveti očetje, ki so vedno ome-
njali v svojih govorih najnevarnejše zmote in
krivovere tedaj vladajoče; on mora svariti pred
globokim breznom, ki zija ravno sedaj na vseh
straneh. Gotovo sme in mora se toraj pečati
na prižnici pri razlagi krščanskih ukov tudi s
tako negotovimi političnimi primerami in ne-
varnostmi sedanjega časa. Kdo mu bo branil,
če pridiguje o zakramentu svetega zakona, da
ne bi opomnil civilnega zakona? Če govori o
dolžnosti staršev do otrok, da ne bi svaril pred
nevarnostmi nove liberalne šole? Če razlaga
stavek: Bogu moramo bolj pokorni biti, ko

ljudem, da ne bi razsvitljajal pogojev, pod kte-
rimi veže nas dolžnost do deželne gosposke?
Ob času preganjanja duhovščine, ne bo li go-
voril o vrednosti in samostojnosti sv. cerkve,
o visokosti in potrebi duhovskega stanu? Ako
se zapirajo samostani in preganjajo jezuiti, ne
bo li pojasnoval pravil in pomena samostan-
skega življenja, njegove potrebe in dobrote?
Ko bi tega ne storil, bil bi nevreden služabnik
gospodov.

A vse to sme in mora govoriti seveda le
v duhu Kristusovem, po zgledu apostelnov in
svetih očetov, ne strastno, ne posvetno modro.
Kar je minljivo, to bodi mu snov le toliko,
kolikor se zadeva večnih načel krščanstva; ne
malenkostni prepri, ampak velika nasprotja
med Kristusom in svetom naj obravnava. Nik-
dar ne sme pozabiti, kje govori in zakaj go-
vori; prosi naj Boga, da ga napolni s svetim
Duhom plavajočim nad vodami, ki mu ne bo
dal pogrezniti se v vsakdanjost in površnost.
Če dela tako, ni se mu treba bati nobene po-
stave, nikakovega „kancelarparafrasa“; kar bi
mu mogel prepovedati po pravici, brani mu že
tako lastna vest; k čemur pa prisili ga no-
tranje prepričanje in dolžnost, tega ne more
in ne sme mu braniti nobena zapoved, to mora
govoriti ukljub vsem zaprekam in opoviram.

Tako naj dela v cerkvi! Kaj pa zunaj
cerkve? Ravno na to vprašanje je apodiktichen
odgovor težak, kajti tu težko je določiti kaj
obče veljavnega in vseobsežnega; tu mnogo
odločujejo okoliščine; povsod pa mora se rav-
nati po glavnih načelih, ktere določili smo že
dosedaj. Zato tu ne bodem skušal dajati obšir-
nih svetov; samo tri prevažne reči naj opom-

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

Oj Oglej, osirotel si! Ni več skrbnega
očeta, poveljnika Kaj Menapij je že zapadel,
njegovo oko, ki je za te vedno čulo, zaprlo se
je za večno.

Tudi v Menapijevi hiši se je mnogo spre-
menilo. Digna molči, njene misli bavijo se bolj
s padlim Severom, le sin Marij jej razvedri
kakikrat žalostni duh, a ta ne sme in ne more
biti doma, skrb za mesto teži pleča njegova,
kajti mestni zbor postavil ga je enoglasno za
poveljnika Ogleju. V teku tedna se je postaral,
brazde na mladeniškem čelu kažejo, da vedno
skrbi in da duh silno dela. In Honorija? O ta
je pretočila že potok solz, vedno plaka po
ubitem soprogu. Evdora se je nekako bolj
vmirila, saj mladeniški duh je za vtise jako
občutljiv, a vtisi niso tako stalni nego v do-
zoreli starosti. Vrhu tega ljubezen do Marija,
postavnega soproga, jo jako tolaži, nji je ostal
Marij, njegovo zvesto srce in krepka roka.

„Mati, kaj pa vedno plakaš; oj potolaži
se, glej, saj ločitev od milega očeta ni večna,
zopet se srečamo v srečni večnosti in tam ne
bo več ločitve.“ Tako tolaži Evdora mater na
večer sedé na navadnem, priljubljenem mestu.

„Evdora“, zavrne jo Honorija, „da bi me
to upanje ne tolažilo, vedi, že davno, koj prvi
dan bi me bili požrli oni adrijski valovi. Ali
žalovati smem. Bog mi tega ne zameri, saj
zato mi je dal solze in čuteče srce, da objo-
kujem soproga, ki je bil vreden mojih in tvojih
solz. Sedaj, oj sedaj, ko ga več ni, vem, kaj
sve imeli in kaj sve zgubili. Povsod pogrešam
njegove vedno delovajoče roke.“

„O prazna je hiša“, zdihne Evdora.

„Bojim se, da bo v kratkem še praznejša“,
reče Honorija skoro le za se. „Toda Boga mo-
ramo hvaliti, da je tebi gospodarja, meni pak
sina podelil. Marij je mož, vreden našega spo-
štovanja in naše ljubezni. Težak kamen se mi
je odvalil od srca, ko se je zadnja želja očetova
spolnila, da se je srečno izvršila vaju poroka.
Ah, menili smo, da prihodnje velikonočne praz-
nike obhajamo obletnico tvojega krsta s svatbo.
Ali Bogu se je drugače dopadlo. Zvršilo se je
naglo vse. O Evdora, varuj, varuj poročno

pismo, morda bi ga kedaj še rabila. Te ho-
matije, ti neprenehljivi državni prevrati so jako
negotovi.“

„Mati“, dé Evdora, „se li še spominjaš,
da sem po krstu dejala, da postane moj krstni
venec rudeč? Evo, že dve rudeči rožici je pre-
vidnost božja va-nj vpletla, očeta Menapij in
Sever padla sta kot mučenika za vero in narod.“

„Da bi le pri tem ostalo, da bi odslej
smrtna kosa prizanašala naši hiši. A zopet
slutim novo nesrečo. Le poglej soproga svo-
jega, poglej Marija, kako temen je njegov
obraz, malo upanja ima, da se mesto vzdrži.
O Bog, ti mili oče, ti nas varuj, o pošlji svo-
jega angelja, da razprostre svoje perute čez
nas, če že ne čez me, saj sem priletna, pa
vsaj čez ljube moje otroke!“

„Glej, glej! od tam iz gaja prihaja Digna“,
opazi hčerka, „kako je vedno tiha, vedno za-
mišljena.“

„Vsa je Bogu vdana“, zavrne Honorija,
„sicer žaluje, njena žalost je globoka, pa rahla
in ne divja, žalost, kakoršno dovoljuje kristi-
janstvo. Vse štiri nas veže enaka sreča, pa
tudi enaka nesreča. Ali glej, tudi Marij se
približuje.“

nim, v katerih se strinja ali tako rekoč koncentrira v sedanjem času vsa politična delavnost duhovska, ki ji dajó obstanek in vspeh. Na te tri reči mora dandanes obračati vso svojo pozornost; če se v teh zadevah vede dobro, nesebično in neutrudljivo, mnogo, mnogo koristi cerkvi in domovini.

1) Veliko pozornost zasluži vsakršne volitve. Izvoljenec je zaupnik svojega kraja, on namestuje svoje volilce, od prepričanja poslancev in njihove delavnosti odvisno je sedaj skoro vse; vsaj se je vgnjezdil ravno v vsakršne politične zборе liberalizem; vsaj od tam preganja Boga in cerkev z neko posebno nedotakljivostjo in javnim varstvom. V sedanji parlamentarni dobi so odločilni politični zbori; gotovo zaslužujejo toraj vso pazljivost, seveda v prvi vrsti državni, v katerih so cerkvi nasproti združene marsiktere trume; deželni zbori zgubili so sicer pri nas mnogo vpliva, a vendar obdržali so še kolikor toliko važnosti. Da je to resnica, kažejo naši domači nasprotniki, ki že sedaj delajo na vse kriplje, da bi si za prihodnje volitve pridobili večino. Popolnoma prezirati se pa tudi ne smejo srenjske in druge manje volitve. V tem obziru lahko duhoven mnogo stori, da, največ! Indiferentizem in lenoba sta tu bolj nevarna, ko kjerkoli drugje. On pozna razmere, pozna kandidate, ima sploh dovolj občne omike, da voli po svoji vesti in razumnosti; on pa ima tudi bodisi direktno, bodisi indirektno mnogo vpliva na druge volilce. Pokaže naj toraj pri vsaki priložnosti, da ni prazen strah svobodnjakov ali liberalcev pred duhovsko agitacijo; spriča naj z djanjem, da pripomore v resnici še mnogo k volitvi poštenih in značajnih mož ko zastopnikov svojega naroda! (Konec prih.)

Zgodovinski spomin na Turčijo.

(Konec.)

Sloveči cesar Maksimilijan I. je silno želel Turke iz Evrope spoditi, princ Evgen je po srečni zmagi pri Belemgradu cesarju Karolu VI. svetoval: „le nazaj s Turkom v Azijo“. Kolikokrat so papeži, kakor Urban V. l. 1362, Kalikst III. l. 1455, Pij II. l. 1458, sv. Pij V. l. 1571 itd. prizadevali si, krščanske vladarje v vojsko proti Turkom zediniti in so jim tudi z denarji pomagali! — Izmed vseh sedanjih

držav v Evropi je Avstrija največ trpela po Turkih. Ogerski kralj Ludovik I. je prvi se ž njimi bil, pa bil premagan. V hvaležnost, da je bil turškim rokam ušel, je sozidal romarsko cerkev v Marija-Celji na Štajarskem. Njegov zet Sigismund je bil še hušje vdarjen pri Nikoplu l. 1396. V kranjsko deželo so bili Turki pridrlí že l. 1425, in potlej skoro vsako leto. Koliko požiganja, ropanja, morjenja in odpeljavanja v sužnost so oni vganjali, pove Dimiceva protestantom tolikanj prijazna „Geschichte Krains“. Kaj pa še le Hrvaška in Ogerska!

Ali čudna je politika vsaj krščenih diplomatov in njih vladarjev današnji dan! Ravno v prid celote (integritete) Turčije je bilo žrtvovanih toliko vojakov in stroškov. V l. 1856 so garantirale celoto Turčije, v kateri je bil takrat sultan Abdul-Medšid, Angleška, Francoska in Avstrija. Kako pa je bilo z njih integriteto? Angleška si je ravno l. 1856 prisvojila v Indiji 1172 štirjaških milj veliko kraljestvo Aude, Francoska je dobila Nizo in Savojo, zgubila pa Alzacijo in Lotaringijo, — Avstrija je zgubila Lombardijo in Benečansko.

Kakor ostane jud — jud, tako tudi ostane Turek — Turek. V Arabiji je pred Mahomedom krščanska vera lepo cvetela in rastla. le zagrizenost ondi obilno naseljenih judov ni dopustila, da bi se bil ves narod Homeritov pokristijanil. Ali v začetku 6. veka je prišel jud Dunaan na homeriški kraljev prestol in preganjal in mučil kristijane, kakor nekda ajdovski cesarji Nero, Domicijan, Deci, Dioklecijan itd. To je edini zgodovinski izgled, da so kdaj judovski vladarji čez kristijane gospodovali. Ali bi bilo današnji dan drugače, ako bi kak jud na prestolu bil? Duh, ki v časnikih, ktere judje na Dunaji in drugje izdajajo, piše, kaže, da ne. Ravno taka je tudi osoda kristijanov pod turškimi vladarji. Koliko reform in zboljšanja je bilo za l. 1826 kristijanom na Turškem že obljubljenih! Pa vse te obljube ali „hati“ so ostale le na papirji. Kdor ni mahomedanec, štet je med rajo t. t. čedo. Tako uči Turka njegov koran, tako je zapovedal kalif Omar.

Omar, drugi kalif, ki je l. 636 Jeruzalem posedel, je za vse, ki niso mahomedanci, naslednje postave dal:

Kristijani in judje ne smejo v deželah, ki

so mohamedancem podložne, samostanov, cerkvá ali stanovanj za pušavnike delati; svojih cerkvá ne popravljati; kateri blizo moslimov prebivajo, smejo le v veliki sili si hiše popraviti. Vrata samostanov in cerkvá morajo zavoljo memo potujočih se razširiti; vse tujce po tri dni sprejemati in pogostiti. Nobenih ogleduhov ne smejo sprejemati, in ako se kaj tacega zvé, jih moslimom naznaniti. Svojih otrok ne smejo korana učiti. Med seboj si ne smejo pravice delati, nikomur ne braniti se poturčiti, do moslimov se spoštljivo obnašati, pri prihodu teh vstati in jim prvi sedež dati. Njih obleka in obutev ne sme biti taka, kakor moslimov. Učenega arabskega jezika, v katerem je koran pisan, se ne smejo učiti; na nobenega obsedlanega konja sesti, ne sablje, ne družega orožja nositi, ne domá, ne zunaj. Ne smejo vina prodajati, ne dolgih las nositi. V svoje pečate ne smejo svojega imena vrisati, ne širokih pasov nositi, zunaj hiše ne križa, ne sv. pisma očitno nesti, v svojih hišah ne glasno žvenkljati, ne glasno peti; za mrtve le tiho moliti. Na krščanskih pokopališčih, ki se več ne rabijo, smejo moslemi orati in sejati. Kristijani in judje ne smejo sužnih za posle imeti; ne vjetih od moslimov kupovati, ne v teh hiše gledati. Ako kak moslem kristijana ali juda ubije, plača majhno kazen.

Z jugoslovanskega bojišča.

(Izv. dop.)

Pred petimi tedni sem prišel v Kostajnico na hrvatsko bosenski meji. Koj drugi dan po dohodu sem se prepeljal čez Uno in pridružil krdelu popa Karana. Ta vstaški vodja operira na gorah, ktere se paralelno dvigajo na desnem bregu Une. Te gore imajo veliko enakost z gorami, ki se od ljubljanskega Rožnika razprostirajo do Loke, samo da so obraščene z veliko gostejšim gozdom. Pod bregovi se raztezajo temno zelene livade in travniki. Če se na vrhunec kake višje gore dospe, se more pregledati velik del prekrasne „ponosne“ Bosne. Gorice, gore, gozdi, livade in lepe planjave se vrste v prekrasni menjavi. Srebrni pasovi rék se blišče v svitu solnca in namaka obrežje. Toda če človek zdaj zre v ta raj, ne čuti veselja nad toliko lepoto, ktero je mogočni Bog tukaj vstvaril. Po dnevi se dviga v tem ali

„O Marij, ljubljeni soprog“, vsklikne Evdora. „Je mar zopet nevihta na čelu? Se li zopet zbira jo temni oblaci? Čakaj, čakaj, da jih razpodim,“ pristavi objemši ga.

„Čarovnica!“ dé smehlja se Marij, „o da bi smel v miru živati tvojo ljubezen! Toda oj, moja skrb mora biti moj meč. Ne preide mnogo dni in jaz stavim, grozen naval imamo zopet. Ogledubi in straže so sporočili, da je sam kralj obšel mesto in prevzel vrhovno povelje. Tudi strašne priprave se delajo v hunskem taboru.“

„O Marij, Marij varuj se, kolikor mogoče. Če ni moč več mesta držati, potegni se z vojno blizo naše hiše nazaj. Čolne pripravimo v gaju, ter odrinemo ponoči lahko brez nevarnosti na otok“, svetuje Honorija.

„Da, da, odrinem, toda ne prvi, ampak zadnji. Sicer so pa vse naše dragocenosti na grajskem otoku, toraj te malenkosti nam ne bodo delale skrbi. Na vsak način skrbite, če se nesreča pripeti, da odrinete po morju. Za me ne skrbite, jaz bom že došel prej ali pa poslej.“

Dágo se še razgovarjajo, dokler tiha noč ne zagrne mesta v svoj črni zavoj.

XVI.

Napočil je osodepolni dan. Danes se ima odločiti zmaga za enega, propad za drugega. Temno nebo je prepreženo s sivimi, pogubonosnimi oblaci. Morje je nenavadno tiho, ni ga čuti, kakor da bi ga ne bilo; daleč tje se pozdeva, kakor da bi bila gladka ravnina; njegova barva je siva, takošna, kakoršna je nebo. Od juga sem iz daljave tiho tiho začne doneti grom; v začetku zamolklo, potem čim bolj določno. Časoma se na skrajnem horizontu zasveti krvavi blisk, a naglo zopet vgasne. Gorak vetrič začne pihljati. Morski valovi se krožijo, vrté, plešejo, drug drugega lové, tekoj dospejo do brega, plusknejo ob obrežno skalovje, a zopet odskočijo, nasproti hite drugim, ki enaki pot nameravajo. A valovi rastó, že, že šumi morje, njegov šum brati se z vetrovim bobnenjem. Vedno temnejši postujajo oblaci, drug za drugim hite, hite naprej proti juljskim planinam. Zdi se, da celo mesto stoji pod velikim šotorom. Oj solnce, solnce, sijaj rumeno solnce! Zakaj li tega nečeš? Veš li mar kaj namerava človek, se li sramuješ pokazati svoj obraz, sramovaje se človeka, ki ga

obsevaš? Oj da, sramuj se, kajti ostuden je človek v svoji strasti, človek, podoba božja!

Krvavo se zablisne. Blisk leti od zapada do vzhoda; zdi se, kakor da bi bil vžaril celo nebo. Blisku sledi grozoviten grom, zemlja se strese, pohišstva stočejo pod silnim strelom.

„Bože mili!“ zakriči Evdora, poskoči in zbeži materi v naročje.

„Norica!“ smehlja se Marij stopivši ravno iz vrta v obednico. „O ne boj se naravnih elementov, kajti te ima Bog v rokah, a boj se razposajene divjosti svobodnega človeka.“

Zopet se vžari nebo, zopet sledi grom.

„Ah Bože, to je strašno“, de Honorija, objemaje Evdoro gleda skoz okno bojujočo se naravo; oj glej, kako zamolklo šumi od juga! Čuješ li bobnenje divjega morja? Kako hrešči njegov plusk ob naše obzidje! Ha, glej, kako se vpogiba drevje vetru, glej, cipresa se mu vklanja do tal, glej oblake, kako se podé drug drugega lové po višini. Oj narava, ti si mogočna, a kakošen mora biti ta, ki tebe kroti!“

Nov blisk, nov grom in zopet vse tiho.

(Dalje sledi.)

onem kraji dim, kateri puhti iz zapaljenih hiš. Megla visi nad nekaterimi šumami (gozdi), to je dim pogorelih turških ali kristijanskih vasi. Ponoči je nebo tu ali tam razžarjeno. Divja, kruta vojska vlada na tem kraju zemlje, kateri je kakor nalašč vstvarjen, da bi ljudi osrečil in blaženost rodil. 6—7 milj od avstrijske meje notri v Bosno so vsa sela kristijanov in Turkov zapaljena. Samo večja turška mesta s posadko še stojijo. Ali tudi njim žuga zdaj za slobodo in vero se boreča raja z gorečo baklo in njihovim bivalcem z ostrim handžarom. Bosenski vstaš zdaj ni več tisti pohlevni, psovani „giaver“ (pes), kateri je prej jahaje memo hiše svojega turškega gospodarja moral raz konja sesti, opanke sezuti in gologlav par sto korakov konja za uzdo peljati. Prej nikdar ni smel on prvi pričeti govora s Turkom, in če je to storil, moral je prej poklekati in s čelom dotakniti se zemlje. Zdaj se mu svetijo ponosne oči in najrajši začne on prvi govoriti z dušmaninom, pa govorjenje to je glasno in tehtno: smodnik in svinec. Upajemati mora slovanski svet nad to premembo sobratov svojih. Bedna bosenska raja, koliko gorjé, koliko mučenja si ti v teku stoletij prestala! Od trenutka, ko se je bosenski kristijan rodil, bil je suženj krutega turčina. Vse, kar so imeli, bilo je le imetek turških gospodarjev: kuča, v kateri so se rodili, polje, ktero so obdelovali, živina, ktero so redili. Ako jim je njihova deca rekla: oče, so dvomili, ali resnico govori ali ne. Peklenskemu vragu ni bila sveta zveza zakonska, ne nedolžnost mlade devojke. Vse je smatral kot svoje. Ali prišel je čas, da je tudi pohlevna, potrpežljiva raja previdela v nebo vpijoče zločinstvo, ktero se je nad njo godilo. Prijela je za orožje. Zdaj živi kot vstaš v neizmernih težavah po šumah svoje zemlje, kjer se mora kot divja zver klatiti. Turek pa pleni, divja, pali in mori deco in žene. Slovanski svet! ko bi ti videl, s kakimi žrtvami se tvoja braća bori in krvavi za krst in slobodo, še bolj ko do zdaj bi ji prihitel na pomoč. Sicer so se okoljščine mnogim vstašem na bolje premenile. Videl sem več čet, vse so bile dobro oborožene. Posebno se nabaja veliko krnk, ktere ima ruska armada. Tudi so se začeli ediniti in bolj složno kot v jeseni in pozimi operirajo. Njegovi ljudje so mu popolnoma vdani. On tudi to zasluži. Turki so že mnogokrat čutili njegov ostri meč. Ako sedi na malem konjiču, drže v eni roki križ, v drugi sabljo, igra se veter z njegovimi sivimi kodri in gosto sivo brado, oči pa se mu žaré in s plamtečo besedo navdušuje svoje junake. „Smrt ili sloboda“ mu oni navdušeni odgovarjajo.

Ko sem bil pet dni v taboru Karana, nam popoldne ob 3. uri skrajne straže naznanijo, da se Turki proti nam pomikajo. Šli smo gledat na vzvišen kraj, s kterege se velik del okolice previdi. Kake pol ure od nas so se vidile čete turške. Temno-modro napravljeni nizami in belo oblečeni bažibozuki. Bobni so se že čuli in vedno proti nam pomikali. Pop Karan hilro začne svoje ljudi (600 mož) razpostavljati. Ko Turki prvi oddelek naših zagledajo, obstoje. Poveljnik s štabom na brzih konjičih razdeli svojo moč v 3 oddelke. Hoteli so nas zajeti. Ali mi smo to koj vedeli. V divjih skokih in s strašnim krikom so naši sokoli posedli nevarne kraje. Začelo se je streljati. Mi smo imeli precej dobre pozicije, ali bilo nas je le 600 mož in Turkov 2000. Tu more samo navdušenost premagati. Boj s streljanjem je trajal skoro 2 uri. Turki so vedno svoje ranjene nazaj nosili. Mi skoro celi

čas nismo imeli ranjencev. Naenkrat Turki z vso svojo silo proti našim pozicijam vdarijo. Padlo jih je med tem veliko, naval je bil strašan. Gromenje pušk, krik: „Allah il Allah, za vero Mohameda“ in „za krst in slobodo“ se je strašno razlegal po bojišči. Turki niso vedeli koliko nas je, ker smo bili na kraju šume. Res se je Turčinu posrečilo nas v šumo vreči. Ali zdaj se je slovanska hrabrost pokazala. V takem trenutku pravi vstaš: sač nosim glavo v torbi. To se pravi, zdaj sem že tako mrtev, a predno poginem, hočem glavo drago prodati. Kakor levi skakali so vstaši med Turke, handžar je puhlo donel po čepinjah poturice.

Videl sem, da je samo 10 vstašev z golim handžarom napadlo več kot 80 turkov in so jih v trenutku razbili. Turci oplašeni nad tem pogumom so se brzo pomikati začeli nazaj. Mi smo zdaj zopet nanje streljati začeli in vedno se za njimi pomikaje smo jim veliko škodo provzročili. To je trajalo do poznega mraka. Se ve, da mi take moči nismo mogli popolnoma razbiti in tudi ni bilo varno pokazati našo celo (malo) moč, ker na prosti planjavi, ali sploh v kaki poziciji bi se nam bilo znalo hudo goditi. Ko potihne streljanje, smo se zbrali, in jeli smo po šumi iskati ranjenih in mrtvih. Zadnjih smo vsega vkup našli 26, ranjenih pa 40. Ko smo drugo jutro tudi začeli potolčene Turke šteti, smo videli, da jih je padlo 169. Slišali smo, da jih je še pozneje veliko umrlo tistih, ktere so Turki med bojem odnesli. Tudi smo pozneje še našli sem ter tje kakega ubitega Turka. Našli smo tudi 18 mrtvih konj. Vpileni smo pri tej priliki tudi veliko pušek in municije. Mrtve Turke smo sežgali, naše smo z molitvijo pokopali. Nekoliko dni poznej je bil velik smrad v taboru, ker je še veliko mrtvih ležalo skritih v šumi. Ranjeni so se odpeljali na Avstrijsko. Ker smo vedeli, da Turci zdaj potrebujejo nekoliko časa, da se vrede, smo čez 2 dni z 200 možmi globokeje v Bosno proti Bužimu odrinili, da si poiščemo malo živine. Prišli smo v dol vasi tako naglo, da so turški seljaci morali vso živino popustiti. Uplenili smo 260 komadov govedine, veliko mekov slivovica, duhana, stvari, ktere si vstaš rad privoščí, če ima „vkance“. Čut, kterege ima vstaš po srečni bitki, se ne da popisati. Ponos na svoj pogum in moč širi prsi. Čut strahu ali obupanja je njemu nepoznana stvar. Ker vidi vstaš, kako ozko je združeno življenje in smrt, in kako po bliskovo se preseli človek v boljši svet, se ne boji smrti. Prašal sem po vstaših, ktere sem že v jeseni poznal in kateri so me tam našli; odgovorilo se mi je vedno: peljal se je k svetemu Iliju. Slovanski bratje! častite take junake. Vsak vstaš, kateri pade zadet od turške krogle ali izdihne hrabro pod handžarom svojo dušo, je več za svoje slovanske brate storil, kakor da bi dal milijone. On je dal, kar ima večjo vrednost, kot mrzlo zlato. In tega ni samo za svojo nesrečno domovino storil, ne, ne, žrtvoval se je v daljnem oziru za vse slovanstvo. Njegova kri bode rodila sad, kateri pride vsim sinovom majke Slave v prid.

Vstaški vodje so se bili te dni zbrali v Manjanskih in Kozarskih gorah, ter so neki sklenili, da se Hercegovina združi s Črnogoro, Bosna pa s Srbijo, ki je s Črnogoro sklenila zvezo. Da se omenjeni državi polastite novih svojih dežel, pričnete vojsko s Turkom in objavite oklic vstajnikov do vlad evropskih.

Vstane v Bulgariji se zopet širi. V raznih krajih se snujejo nove vstaške čete. Pri Peručici jim zapoveduje neki Tarnev, kterege so bili Turki 14. t. m. trikrat prijeli, pa

vselej zastoj. Vstaši so pri tej priliki zgubili 400 mož, in tudi Tarnev je bil nekaj malega ranjen. 15. t. m. so se vojskovali pri železniški postaji v Belovi. Vstaše vodi neki Botov, ki je Turke zapodil iz Vraca in mestice dobil v roke. Vsa mladež iz Sofije se vojskuje v tej četi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. junija.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf se poda 3. junija v Kraljevi Gradec in od ondod v Skalico in Trutnov, da študira ondodna bojišča. V Kraljevem Gradcu bode najbrže ostal pri škofu, v Trutnovu pa pri županu.

Obrtniška zveza. Žalostni stan malih obrtnikov vzbudil je pri nekterih možeh misel osnovati nekako zvezo vsih obrtnikov avstrijskih in na ta način malemu obrtnijstvu zopet pomagati na noge. Osnovni odsek 20 mož izdelal je dotični program in razposlal ga raznim časnikom, da bi ga objavili, ob enem je predložil vladi pravila v potrjenje. Kakor naznanjajo dunajski časniki, vlada omenjenih pravil ni potrdila, češ, da pripomočki, katerih se hoče družba v dosego namenov svojih posluževati, v pravilih niso dovolj jasno naznanjeni.

Osnovni odsek nasvetuje, da naj se skliče splošni zbor avstrijskih obrtnikov, ki se imajo dogovoriti o potrebnih rečeh in pripomočkih; ker vlada ni branila razpošiljati omenjenega programa, sodili so nekteri, da se nameravani zvezi obrtnijski ne bode ustavljala, jo marveč po vsej moči podpirala in pospeševala. Vsled nepotrjenja društvenih pravil pa se je zbudilo pri nekterih slutenje, da se vladi omenjena zveza za sedanji sistem zdi nevarna in da se le zarad tega pravila niso potrdila. To natolcevanje se nam zdi neverjetno, ker bi vlada sama sebi največ škodovala, če bi hotela ovirati razvoj obrtnijstva, ki se je po dolgem hiranju ojačilo in sklenilo, da si hoče samo pomagati. Odsek bo nepotrjeni paragraf pravil primerno spremenil in pravila vladi vnovič predložil v potrjenje. Pri tej priliki se bode pokazalo, kako vlada o novi družbi sodi.

Dalmatinski deželni glavar Ljubiša je zopet prevzel vodstvo deželnega odbora, kar je pa druge odbornike, ki z Ljubišo nočejo poslovati, pripravilo, da so c. namestništvu naznanili svoj izstop iz odbora deželnega. Ker je poslovanje odborovo vsled tega zastalo, vladi ne bo ostalo drugzega kakor razpustiti deželni zbor.

Madjarski listi vedno hujskajo proti srbskim prebivalcem v južnih krajih cesarstva avstrijskega. „P. N.“ celó naznanja, da se bodo vladini komisarji poslali v tiste kraje, kjer se vpliv srbske omladine najbolj razširja. Tudi s hrvatsko vlado se neki obravnava, da bi se tudi na Hrvatskem zadušilo vse gibanje slovansko. Pa Hrvati se menda vsaj ne bodo vdali Madjarom in njim na ljubav pestili lastnih svojih otrok.

Vnanje države.

Na Črnigori so sklicani vsi, ki morejo orožje nositi, od 17 do 60. leta. Najviše poveljstvo vojne bo prevzel knez, senat pa ta čas vlado. Dne 30. t. m. se pričakuje začetek vojske.

Na Ruskem se močno zavzemajo, da Angleška v turškem pomorju zbira tako velikansko brodovje, ter se poprašujejo, kaj Angleška pač namerava. Eni menijo, da bode storila kakor nekdanj v pomorju danskem, kjer

se je polastila brodovja danskega, da Francozom ni prišlo v roke, in da bode tudi zdaj na enak način raje sama vzela brodovje turško, kakor da bi ga prepustila Rusom.

Papež so imeli 26. t. m. konzistorij, v katerem so preč. g. dr. Jurija Posilovića potrdili za škofa senjskega, kanonika Angererja pa za pomočnega škofa dunajskega. —

Katoliški listi objavljajo govor, ki so ga sv. oče 21. t. m. govorili nemškemu romarjem, in ki je lep kakor govori Pija IX. sploh. Rekli so med drugim: „Bog je stvarnik cerkve, zato jo tudi posebno ljubi; in če trpi, se tem ljubeznivi nanjo ozira. Vedno so bili ljudje na svetu, ki so skušali škodovati cerkvi, pa stvarnik se je poslužil dveh pripomočkov, da je v takih nevarnostih podpiral cerkev, eden je bil mehkeji, eden ostreji, kakor smo v dveh tisuč letih videli. Vedno pa je bil on sam, ki je po ljudeh svojo cerkev podpiral. Dokaz temu imate v svoji domovini, kjer je še vedno nekaj ljudi, o katerih se sme reči: Med vami mnogi spé. Pa po milosti božji se bodo ti prebudili in vaš zgled jih bo pripravil, da se bodo zdramili in mislili kakor vi. Katoličani združeni s sv. stolom so močni in se zamorejo vsigdar boriti s svojimi nasprotniki, toda priporočiti se morajo presveti Devici, brez ktere ne bodo lahko premagali sovražnih moči.“ Sv. oče so potem primerjali sedanje razmere na Nemškem z razmerami judovskimi za časa kralja Antijoha in sklenili govor s prošnjo, da bi Bog spreobrn timer sedanje nasprotnike, in z navadnim blagoslovom. — Nemškemu romarjem v spomin kovala in razdelila se je posebna svetinja.

Izvirni dopisi.

Iz Planine, 26. junija. — Dopisi iz našega kraja v slovenskih listih so res bele vrane, posebno v „Slovincu“ se ne spominjam, da bi bil katerikrat bral kak dopis. Kmalo se svet ne bode spominjal več, da v nedavno že preteklih letih Planina ni ravno malo slovela gledé trgovine, sploh kupčijskega prometa in pred nekoliko leti tudi gledé narodnega gibanja.

Dokler ni železna cesta prevzela vsega prometa med Ljubljano in Trstom, bila je Planina ena glavnih postaj za prevaževanje blaga med omenjenima mestoma, kar nam priča še obilo ohranjenih poslopij, ki pa zdaj žalostno govoré o minulih srečnih časih, ko je bilo med prebivalci več srebrnjakov ko zdaj šestice. —

Planinci sploh so bili tako preverjeni, da njihovo blagostanje ne more nehati, da je še ob času, ko so proti Trstu stavili železnično progo, zidal neki tedanj premožen gospodar velikanska magazina, zadovoljno govoreč: če bo ta „eisenpon“ tri leta vozil blago v Trst, si dam koj glavo odrezati. Je li to potem tudi storil ali ne, ni zapisano v tukajšnji kroniki. Lahko je tedaj umevati, da pri tedanjih razmerah in ljudski trmoglavosti niso tukajšnji prebivalci o železnici ničesar slišati hoteli, branili so se z vsemi štirimi, ko so jo hoteli speljati skozi Planino.

Ali kje so časi, kje so dnovi, vzdihuje zdaj marsikdo spominjajoč se onih srečnih časov, ko je „furmanska gajžlja“ pokala noč in dan po veliki cesti skozi Planino proti Trstu. In v resnici, če resno premišljujemo, kaj bode nam prinesla prihodnost, ne moremo se znebiti skrbi in strahu, da bode v tukajšnjem kraju od leta do leta vladala še večja revščina. Kakor sem že omenil, je železnica res promet po veliki cesti nam odnesla in s tem obilni zaslužek; — to je bil prvi, rekel bi, najhujši vdarec.

Drugi enaki in v sedanjih okoliščinah še občutljivi je pa razdeljevanje gozdov med graščino hasberško in planinsko občino. In tu moramo očitno izreči, da tukajšnji kmet in posestnik je oziroma gozdnega dela, kojega je že dobil — ali ga ima še le dobiti, zelo prikrajšan v korist graščinsko. Posestniki so se sicer potegovali in se še za pravično razdelitev, ali kaj pomaga? Misliti si je le treba razliko med knezom in kmetom, med „plavo“ in rdečo krvijo. In je li prav, da mora se ubogi, z davki preobložen kmetovalec zadovoljiti z gozdnim delom, kjer raste par borovcev, malo bukovja in vse drugo je bolj podobno pašniku (in taci delov je več;) med tem ko si je prilastila graščina vse najlepše in zarašene rodovitne dele? Je li to dotičnikom priložno, da so se jim odkazali še tisti mali deli v krajih, kamor se še skoro blizo ne more? Pa da bi že ta reč bila končana; ali gornji in doljni Planinci še zmiraj čakajo, kdaj da bodo dobili njim pripadajoče dele. Kmet potrebuje lesa in vendar ga še ne sme sekati. Nekteri so si že naprej izposodili denarjev na „medvedovo kožo“. —

Priznati se mora, da jih je veliko, ki so svoje revščine sami krivi; zapravljivosti in lenobe se posebno tudi tu ne manjka; ali na drugi strani pa tudi planinske prebivalce zadeva nesreča. Omenili ste v svojem listu pred nekoliko tedni, da je voda poplavlila vso planinsko dolino in več kakor tri mesece je stala voda več sežnjev globoka po senožetih, ki so tukaj posestnikom skoro edini prihodek, kajti prislužijo si saj nekoliko z živinorejo, ali letos je v tem oziru žalostno. Te dni je sicer voda večidel odtekla po podzemeljskih jamah, a zdaj je pogled na senožeti, ki so o ugodnih letinah lepo žaraščene in po katerih se druga leta o tem času kosi, v resnici žalosten; vse je blatnato in nekaj neprijeten duh se po njih in bližnji okolici razširja. Do jeseni bode se pač nekaj zaraslo, vendar pa bo to le kaj malega, bode tudi imelo seno malo ceno. Zdaj, zdaj je čas, da pride slavna deželna cenilna komisija in pregleda opustošenje cele planinske ravnine in uči naj se, da se ne sme delati in ceniti vse po volji nekterih gospodov, kateri marsikaj vedo, samo tega ne, kje kmetovalca čevelj žuli. — Pri zadnji cenitvi so hoteli vse vsprejeti v prvi razred, ker so videli pred saboj lepo zelene senožeti, a niso pomislili, kolikokrat da jih pokonča skoro perijodična povodenj. —

Podalo se je pred mesecem nekaj bolj veljavnih mož k deželnemu predsedništvu v Ljubljano, ter so dež. predsedniku potožili letošnjo nesrečo in ga prosili, naj bi prišla kaka komisija pogledat in cenit škodo, da bi dobili prizadeti iz deželnega ali državnega fonda kaj pomoči, ali da bi se vsaj odpisali za letos davki. Obličje visokorodnega vladnega gospoda je bilo, kakor sem slišal, prav prijazno, obljub tudi ni manjkalo, a celi mesec je minul, vladni gospodje imajo vse kaj bolj važnega premišljevat i o Slovencih klerikalnih in liberalnih, obljube so pa bržkone splavale po Ljubljani. Zdaj pa še kdo reci, da se ne skrbi, kako bi se kmečkemu trpinu polajšalo revno življenje!

Domače novice.

V Ljubljani, 29. junija.

(Občni zbor) banke „Slovenije“ bo po sklepu ravnateljstva še le 3. avgusta, ne pa meseca julija, kakor je zadnji občni zbor sklenil. Zakaj se tu ne ozirajo na sklep zbora, ne vemo.

(Dramatično društvo) bo imelo svoj občni zbor 5. julija v čitalnični dvorani.

(Pet igralcev) dramatičnega društva bo v poletnem času dajalo majhne predstave po deželi. Danes je taka predstava v Loki z igrama „Kdor se zadnji smeje“ in „Kje je meja?“ —

(Iz seje deželnega odbora 24. junija.) Odgovor ministerstva kmetijstva na dopis deželnega odbora zaradi naprave kmetijske šole vzel se je ne znanje, poleg katerega ima prihodnji deželni zbor obravnavati razpravo: ali samostojna kmetijska šola ali nadaljevalne kmetijske šole pri ljudskih šolah? — Zadnjemu deželnemu zboru vložena prošnja mnogih ljubljanskih obrtnikov in rokodelcev, da bi se odpravile obrtniške delavnice v jetnišnicah na ljubljanskem gradu in na Žabjeku, se izroči in toplo priporoči deželni vladi v uvažanje. — Oddale so se 4 izpraznjene Schellenburgove dijaške štipendije. — Pismo vodstva šole za slepe v Lincu se izroči deželni vladi zaradi razpisa štipendij, ki se morejo v omenjeni šoli več slepim otrokom iz Kranjskega oddati. — Občini v Škofji Loki se dovoli za leto 1876. poberanje 20% priklade na direktne davke s pristavkom, naj županstvo skrbi za to, da se občinski stroški za prihodnje leto zopet znižajo na prejšnji normalni stan. — Za zidanje šole na Dobravi pri Radoljici je deželni odbor sklenil, pogojno za leto 1877. dati 600 gld. podpore iz normalnošolskega zaklada. — Deželni odbor je pritrdil, da se učiteljska služba v Čatežu odda sedanjemu učitelju Aoljz. Račiču v Postojni.

„Nov.“ (Povožil) se je v Šiški nad Ljubljano nek mož, ki je malo vinjen padel pod voz.

Umrli so:

26. in 27. junija. Tomaž Porenta, gostač, 66 l., za oslabljenjem. Lorenc Lukan, čevljar, 56 l., za pljučno sušico. Franc Železnikar, čevlj. otrok, 4 m., za slabostjo. Aleksander Černak, krojač, 74 l., za oslabljenjem. Janez Metelko, jetnik, 30 l., za spridenjem vranice. Pavlina Lušin, dež. uradnika otrok, 6 m., za pljučnim oslabljenjem.

Eksekutivne dražbe.

30. junija. 3. Marije Kunčičeve iz Sničnega (4234 gl.) v Tržiču. — 3. Martin Krašovevo iz Bušnje vasi (675 gl.). — 5. Štef. Štuklarjevo iz Ceroveca (3042 gl.), obe v Metliki. — 3. Jan. Premrlovo iz Orehove (187 gl.) v Ipavi. — 2. Andr. Papežovo iz Smuka (245 gl.). — 2. Marije Turkove iz Zvirč (150 gl.). — 3. T. Koroničove iz Ribnice (700 gl.). — 2. Karol Fabijanijevo iz Žužemberka (3145 gl.), vse v Žužemberku. — 2. Jože Tomšičevo iz Harij (550 gl.). — 2. J. Vičičevo iz Soz, obe v Bistrici.

Štajarske.

30. junija. Jan. Sima v Ptuj 2850 gl. Johana Kranjc v Trambergu 3080 gl. Mat. Supan v Rieki 829 gl. (3), Jož. Pregrad v Pišecah 609 gl. Mart. Čerič v Partinji 1245 gl. Peter Polutnik 505 gl. v Kozjem, Mart. Lah v Vetrniku 400 gl.

Telegrafične denarne cene 26. junija.

Papirna renta 65-10 — Srebrna renta 68-60 — 1860letno državno posojilo 100-25 — Bankine akcije 834 — Kreditne akcije 138-80 — London 123-15 — Srebro 102-80 — Ces. kr. cekini 5-84 — 20frankov 9-77.

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) pošilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkav (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33-1)